

Роганова Г.О.

ВПЛИВ РОЗМІЩЕННЯ ОБОРОТНИХ КОШТІВ НА ЛІКВІДНІСТЬ ЮВЕЛІРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Необхідною передумовою ефективної діяльності підприємств в умовах ринкової економіки виступає оптимальна структура оборотних коштів достатнього обсягу. Функціонування оборотних коштів розпочинається з моменту їх формування і розміщення. Раціональне розміщення як складова управління оборотним капіталом має певні особливості не лише в різних галузях, а навіть і на різних підприємствах однієї галузі. Визначальними тут є такі чинники: вид господарської діяльності, обсяг виробництва; рівень технології та організації виробництва; тривалість виробничого циклу; система постачання необхідних товарно-матеріальних цінностей і реалізації продукції тощо.

Висока роль оборотних активів у функціонування підприємств обумовлює посилення інтересу наукових і практичних працівників до забезпечення оптимальних умов їх розвитку в процесі формування в Україні соціально-орієнтованої ринкової моделі господарювання. Викладені обставини обумовлюють актуальність оцінки ефективності розміщення оборотних коштів і визначення впливу на фінансовий стан торгівельно-виробничих ювелірних підприємств різних форм власності і масштабів діяльності.

Залежно від розміщення, умов організації виробництва й реалізації продукції оборотні кошти мають різний рівень ліквідності, а отже, і ризику використання.

За основним видом економічної діяльності згідно КВЕД [11] всі досліджувані ювелірні підприємства за даними річної звітності емітентів цінних паперів [12] з метою виявлення впливу розміщення оборотних коштів на фінансовий стан підприємств промисловості та торгівлі було поділено на дві групи: виробничі (36.22.0 – виробництво ювелірної продукції) та торгівельні підприємства (52.48.2 – спеціалізована роздрібна торгівля годинниками та

ювелірними виробами). Дані підприємства знаходяться на ринку ювелірної продукції понад 10-15 років.

За результатами аналізу у 83,3% виробничих ювелірних підприємств високоліквідні активи не перевищують 5% оборотних активів протягом 2002-2006 рр. І навіть деякі позитивні зміни збільшення високоліквідних оборотних коштів не призвели до набуття коефіцієнтом абсолютної ліквідності нормативного значення. Коефіцієнти поточної та загальної ліквідності виробничих підприємств знаходяться в рамках нормативних значень.

У торгівельних ювелірних підприємств спостерігаються значно більші значення частки високоліквідних оборотних активів, наслідком чого є більш високі показники абсолютної ліквідності. Із тринадцяти торгівельних підприємств як на початок, так і на кінець досліджуваного періоду тільки шість мали до 5% високоліквідних оборотних коштів, причому спостерігається значне зменшення частки високоліквідних оборотних коштів із відповідним збільшенням частки низьколіквідних. Такі тенденції зміни часток високоліквідних та низьколіквідних оборотних коштів є наслідком нераціонального розміщення оборотних коштів.

Значне зменшення частки високоліквідних оборотних коштів ВАТ Рубін (Донецьк) на 12,83% протягом досліджуваного періоду призвело до зменшення коефіцієнта абсолютної ліквідності до рівня 0,92, що значно перевищує нормативне значення і, послабляючи режим економії, також може бути наслідком невваженої організації та неефективного використання оборотних коштів.

І тільки на двох торгівельних підприємствах збільшення частки високоліквідних оборотних активів було достатнім для забезпечення значення показника абсолютної ліквідності 0,2 на кінець 2006 р.

Аналіз діючої практики організації оборотних коштів досліджених торгівельно-виробничих підприємств засвідчив її незадовільний стан, що проявляється у: нестачі власних оборотних коштів або навпаки у надмірній величині високоліквідних оборотних коштів; відсутності управлінського обліку;

недостатньо ефективній організації аналізу оборотних коштів; відсутності раціональної системи нормування оборотних коштів.

У результаті дослідження проведено групування підприємств за рівнем ліквідності і ризику. До групи прибуткових та фінансово-стійких підприємств відносяться такі, що мають більш високу частку високоліквідних активів у складі оборотних активів підприємств. Але надмірна ліквідність може послабити режим економії та призвести до втрати прибутку від вкладання тимчасово вільних коштів. Застосування методів прискорення індексації дебіторської заборгованості та моделей управління залишками грошових коштів на основі інвестування у фінансові активи може суттєво підвищити ефективність розміщення оборотних коштів і позитивно впливати на фінансовий стан підприємства.

Для адаптації системи управління оборотними коштами до ринкових умов господарювання шляхом раціонального та ефективного розміщення оборотних коштів на підприємстві слід враховувати такі фактори, як: необхідний розмір оборотних коштів, ступень ліквідності і ризику вкладання оборотних коштів; циклічність використання оборотних коштів, можливі втрати оборотних коштів; оборотність оборотних коштів тощо.

Оскільки у виробничих підприємств значна частина оборотних коштів перебуває у сфері виробництва (запаси, незавершене виробництво, готова продукція), тому, окрім вище зазначених, треба враховувати такі фактори: рівень витрат на виробництво продукції з урахуванням їх особливостей; обсяги виробництва і реалізації продукції, темпів їх росту; організація процесу виробництва, зокрема тривалість виробничого циклу.

Рекомендації щодо подолання вад управління оборотними коштами: введення на підприємствах системи планування, контролю й відповідності за використання оборотних коштів стосовно структури і призначення; поповнення запасу оборотних активів у разі їх нестачі до оптимального рівня за рахунок банківських позик з урахуванням витрат на залучення таких джерел.